

Holderbunt

een fabel

Bart De Bondt

Proloog

Heel lang geleden, hier heel dichtbij, woonde een familie die in niets te vergelijken was met alle anderen. Ze droegen geen schoenen, eisten dat de mis op dinsdag werd opgedragen en sliepen rechtstaand. En dat zijn nog maar enkele van de verschillen die ze hadden met ons. Waar ze vandaan kwamen en of ze ooit nog ergens anders naartoe gingen, niemand wist het. Wat was hun doel, hun bestemming? Waarom kozen zij ervoor om in alles anders te zijn dan de rest? En hadden ze die keuze eigenlijk wel ooit bewust gemaakt? Niemand weet het. Tot op vandaag is hun verblijf hier in de streek één groot mysterie. Plotseling waren ze daar. Zaten ze met zijn allen in de voortuin van het oude huis van de dochter van Marie Engelen. Justine, want zo noemde die dochter, was in geen jaren meer te bespeuren en sommige kwade tongen beweerden dat ze overdag in haar kelder leefde en 's nachts rondspookte op het eerste verdiep. Halfdronken (of geheel dronken) mannen lalden regelmatig aan de toog over een vage verschijning die ze in het maanlicht achter het grauwe gordijn van dat oude huis naar buiten hadden zien staren. Dronken mannen. Ik heb me een tijd afgevraagd of het verhaal van de Satees, want zo noemde deze bizarre familie, ook aan hun beneveld orgaan ontsproten was. Maar na enig onderzoek in de dorpsarchieven bleek dat de Satees wel degelijk bestonden en meer dan een jaar in de Zirkstraat in Holderbunt verbleven. En dan plotseling, uitgewist. Elk spoor verdwenen. In het grote handgeschreven dorpsarchief stond te lezen: 'De Satees zijn volgens Mon van de Scheire in de nacht van zaterdag op zondag ten achttienhonderddrie met de noorderzon verdwenen in de kar van boer Adriaensen die ons ten kantore heeft gemeld dat zijn kar de volgende morgen gewoon op dezelfde plaats stond als waar hij ze de avond voordien had gestald. Mon van de Scheire blijft echter volhouden dat het de kar van Adriaensen was omdat deze zeer goed te herkennen is aan de rode wielen en de gele bank. Bij verdere navraag is ons enkel nog het verhaal van Hans Andries ten gehore gekomen die beweerde dat hij ze had zien wegvliegen tussen de Kaai en het Steen, een plaats waar menige dronkaard onaardse visioenen krijgt bij het verlaten van herberg 'de natte druif'. Burgemeester Hellemans heeft besloten dat er geen

verdere navraag meer diende te gebeuren omdat er toch geen doden waren gevallen. Althans niet bekend. Bij deze wordt het vertrek van de Satees dan ook officieel genotuleerd als 'verdwenen met de noorderzon in de nacht van 3 op 4 april ten achttienhonderddrie'. En op die manier werd er een officieel punt gezet achter wat toch wel een bewogen jaar mag worden genoemd. Want het verblijf van de Satees in Holderbunt heeft vele burgers van dat dorp en ook haar omstreken, danig beroerd. Zelfs in die mate dat tot op de dag van vandaag elke inwoner van Holderbunt zich menig verhaal over de Satees voor de geest kan halen.

De Satees waren met tien. Ik geef u direct al hun namen, maar ik verwittig u dat ze in de verste verte geen gelijkenis vertonen met de namen waarmee wij onze kinderen voorzagen. Het zal u daarom misschien onmiddellijk doen besluiten dat de Satees uit een ver en vreemd land afkomstig waren (sommige beweerden zelfs van een andere planeet), maar hiervoor is tot op vandaag geen enkel bewijs geleverd. Niemand kent hun oorsprong en nog minder dan niemand hun einde. In de veronderstelling dat er zelfs ooit een einde is geweest. Want nooit werd het bewijs van hun dood geleverd en is het dus best mogelijk dat er nog steeds nabestaanden van de Satees ergens hier op onze aardbol verblijven. Wie weet, wel in uw buurt?

Ik zal deze vreemde familie in dit boek beschrijven met alle details waarover ik beschik en die ik door mondelinge overlevering en talrijke geschriften heb kunnen achterhalen. Het zou kunnen dat u bij het lezen van dit boek ontdekt dat er in uw omgeving een familie leeft die veel gelijkenissen vertoont met de Satees van achttienhonderd. Als dat zo zou zijn, prijst u zich dan gelukkig dat u dit nu te weten bent gekomen en neemt u ogenblikkelijk contact met mij op zodat ik u kan verwittigen van de menige gevaren die u loopt. Zo is het dragen van oker lamsleren handschoenen zonder vingers in hun nabijheid één van de honderd gevaren die ik heb kunnen achterhalen en die u voor altijd en eeuwig zouden tekenen. Maar er is ook prettig nieuws voor u, want de Satees hebben bij het verlaten van het huis van de dochter van Marie Engelen een bijzonder waardevol kistje achtergelaten. En niemand heeft tot op de dag van vandaag de sleutel gevonden waardoor dat gepantserde kleinood kan worden ontsloten en haar geheime prijs kan geven. Als u de nazaten van dit geslacht in uw buurt heeft wonen, is de kans zeer

groot dat zij over deze sleutel beschikken. En moest dit zo zijn, dan wacht u een schitterende beloning.

Maar daarover vertel ik u later meer. Ik ben verplicht u nu eerst alles te verklappen over de Satees, alles wat ik over hen weet. Dit is namelijk de enige manier waarop ik in staat ben hun eventuele nazaten terug te vinden. Maar wees verzekerd, ik huiver bij de gedachte dat ik door middel van het schrijven van dit boek deze zware plicht die al jaren op mij weegt, moet gaan vervullen. Ik vrees namelijk dat het beschrijven van het ganse verhaal van de Satees mij aan het einde zal doen verdwijnen. Net zoals het de Satees zelf verging, meer dan 200 jaar geleden. En ik heb hele goede redenen om die vrees te hebben. Net zoals ik u, beste lezer, waarschuw dat u ook hele goede redenen heeft om niet verder te lezen. Dit boek gaat allicht uw leven veranderen en als u niet wilt dat dat gebeurt, stopt dan nu met lezen. U bent gewaarschuwd.

September 1793 : de blijde intrede

Fredarso Satee, zo noemde de grootvader van de familie. Fredarso was naar schatting vijfennegentig jaar oud toen hij Holderbunt in september 1793 op een groot schild werd binnengedragen door zijn zonen Gando en Hergo, beiden toen ook al beschikkend over een leeftijd van om en bij de zeventig jaar. De omwonenden van Holderbunt stonden met open mond te kijken naar dit vreemde tafereel dat zich voor hun ogen voltrok. Fredarso maakte klakkende geluiden met zijn tong terwijl hij met zijn armen bewoog alsof die met een zweep een stel paarden tot snelheid maanden. Hoewel Gando en Hergo schijnbaar onberoerd bleven onder al dat vaderlijk geterg, waren de fysieke sporen van het zware gewicht die deze reis voor hen had gehad, duidelijk te zien. Het felle rode en reeds deels ingekorste bloed ter hoogte van de schouderbladen, stak zichtbaar af op het blinkend gouden gewaad dat ze beiden droegen. De broers vertoonden wonden op de plek waar het aftandse schild waarop Fredarso zat hun lichaam raakte en allicht reeds vele lange uren het lijf snijdend schuurde bij elke stap die werd gezet. Maar Gando en Hergo klaagden niet, integendeel, ze

zongen. Ze zongen samen met de hele familie een heel vreemd lied waarvan de tekst door één van de omstaanders van toen, gelukkig werd onthouden. Het was een kereltje van negen, Thomas Saffer genaamd, die in heel het dorp en omstreken gekend was voor zijn uitzonderlijk geheugen. Zodra Thomas thuiskwam van deze bizarre intrede, kerfde hij de woorden van het vreemde lied op de blauwe steen die zich drie lange vingers links van zijn kamerdeur bevond (hij had geen papier voorhanden) :

*Norme hale vinde tsee
Koma iele vandot kadee
Oper omsi vonda tee
Wanda kunne zonda mee*

En het was ook Thomas — wie anders — die de Holderbunters hun naam bezorgde. Want tussen de vreemde klanken van het lied, die voor de meeste omstanders even begrijpelijk waren als het gekakel van een kalkoen, had Thomas iets anders opgevangen. Op het moment dat de oude man op zijn schild werd neergelaten in de voortuin van het huis van wijlen Marie Engelen, had hij met zijn diepe stem, terwijl hij met een vlakke hand op zijn borst sloeg, twee woorden geroepen die Thomas onmiddellijk in zijn geheugen had gegrift: 'Fredarso Satee.' Het eerste was klaarblijkelijk een naam. Het tweede — en daar was Thomas opmerkelijk zeker van voor een negenjarige — was wat die mensen zichzelf noemden. De Satees. Zo heetten ze, of althans, zo noemden ze zichzelf volgens Thomas en hij vertelde dat nog diezelfde avond aan zijn vader, die het de volgende ochtend aan iedereen vertelde die het niet wilde horen en tegen de middag wist heel Holderbunt het: de vreemdelingen waren de Satees. Het klonk exotisch. Het klonk gevaarlijk. Het klonk als iets wat je beter op afstand kon houden. Maar dat, beste lezer, was enkel omdat ze het woord niet begrepen.

*Norme hale vinde tsee
Koma iele vandot kadee
Oper omsi vonda tee
Wanda kunne zonda mee*

Zo zongen ze het, de Satees, steeds opnieuw, als een mantra. Niemand van de omstaanders verstond de betekenis van die

woorden en bij het aanhoren ervan boezemden deze hen om één of andere onverklaarbare reden, veel angst in. En die angst werd achteraf alleen maar groter toen ze vernamen dat de steen waarop Thomas Saffer de woorden van het vreemde lied had gegrift, de volgende dag helemaal doorschijnend was geworden en als je erdoor keek, was niet de achterliggende keuken zichtbaar zoals dat normaal het geval had moeten zijn, maar wel een oneindig groot zwart gat met felrode vurige vlekken die de ogen van wie ernaar keek voor enkele dagen verblindde. De steen werd ook gloeiend heet als je hem aanraakte, terwijl alles daarrond zichtbaar normaal bleef. Ik leg de nadruk op 'zichtbaar', omdat er sinds de aankomst van de Satees in Holderbunt, heel wat onverklaarbare vreemde dingen gebeurden.

Gando was niet getrouwd of 'gepaald', zoals ze dat noemen bij het Satees volk. Echt zeker kunnen we daar natuurlijk niet helemaal van zijn, maar in ieder geval hoorden de vrouw en de zes kinderen die deze bizarre stoet sloten niet bij hem, maar wel bij zijn broer Hergo. Hergo's vrouw, zo vernamen we later, noemde Herga. Bij de Satees was het namelijk de gewoonte dat de vrouw bij de huwelijksvoltrekking, of de 'paling' naar hun terminologie, haar naam begroef onder tweehondervierenveertig centimeter wit zand en ze vanaf dan de naam van haar man overnam waarbij de laatste letter vervangen werd door een 'a'. Deze 'a' stond in de taal van de Satees voor 'amista', wat zoveel betekende als 'verbonden'. Want bij de Satees konden enkel de namen van 'gepaalde' vrouwen op een 'a' eindigen.

Herga was naar schatting veertig jaar. Een pak jonger dus dan Hergo, maar dat bleek bij de Satees helemaal niet vreemd te zijn. Samen hadden ze zes kinderen die elk op de dag af exact vier jaar in leeftijd met elkaar scheelden. Al die kinderen waren daarenboven geboren op de schrikkelidag 29 februari, waardoor ze eigenlijk maar om de vier jaar een jaartje ouder werden. En het vreemde aan sommige van die kinderen was, dat dat in werkelijkheid ook zo was. Want hoewel Karifo, de oudste zoon van Herga en Hergo, volgens onze telling 20 jaar oud moest zijn bij haar aankomst in Holderbunt, bleek hij in werkelijkheid het verstand van een vijfjarig kind te bezitten, weliswaar met het lijf van een volwassen man. Sommige bronnen beweren trouwens dat het bij Herga net omgekeerd was.

Zo vertelden ze dat zij ook verjaarde op 29 februari en daardoor niet haar zichtbare 40 maar wel 160 jaar oud zou zijn. Deze bewering heb ik nooit kunnen bewijzen, maar dat sommige van de kinderen van Hergo en Herga deze ‘handicap’ hadden, blijkt een waarheid die door elke vorm van overlevering bevestigd wordt.

Buiten het jongste kind Grando, bleken de rest van de kinderen dochters te zijn die ieder over twee voornamen beschikten. Dat was een voorrecht die bij de Satees enkel voor meisjes was weggelegd. Ze noemden allemaal Jamomed en de tweede naam die ze kregen, bleek gewoon de volgorde te verklaren waarop ze ter wereld gekomen waren. Jamomed 1 was dus de eerste en oudste dochter en Jamomed 4 de laatste en jongste dochter. Later bleek dat Jamomed de oorspronkelijke naam was van Herga en dat zij bij de geboorte van Jamomed 1 de amulet met haar naam op, die ze had moeten begraven onder een dikke laag wit zand, opnieuw had opgegraven en deze hing rond de hals van haar eerste dochter die nietsvermoedend haar dutje deed stijf rechtopstaand tegen de keukenmuur met beide armen in de lucht.

De kinderen van Hergo en Herga waren heel uitgelaten bij hun intrede in Holderbunt. Ze dansten en huppelden op de toen nog overwegend van zand en keien gemaakte toegangsweg naar het dorp, terwijl ze uit volle borst het lied van de Satees scandeerden, telkens weer opnieuw en opnieuw. En ze trommelden daarbij af en toe met oude dierenbotten op iets wat leek als een van grasprietten gevlochten achterwerk. En telkens als die botten dat gevlochten achterwerk betrommelden, veroorzaakte dat een soms heel beschamend pruttelend geluid dat tussen die twee ambachtelijk gemaakte helften ontsnapte. De enkele heren en dames van goede stand die tevens de intrede van de Satees gadesloegen, keken op dat moment beschaamd ver weg in de oneindige ruimte, alsof ze voor zichzelf alzo de illusie wilden creëren niet op dit schouwspel aanwezig te zijn. Maar voor het ‘gewone’ volk hielp dit vuile geluid telkens een beetje te ontspannen bij wat voor hun toch wel een heel bevreedend en bij wijle beangstigend schouwspel was. Die dag volgden wel duizend Holderbunters de tien Satees tot op de drempel van hun eindbestemming: het huis van Justine waarin zij het volgende jaar gingen verblijven.

De avond en de nacht van de intrede van de Satees

U zult begrijpen dat deze gebeurtenis heel snel het gespreksonderwerp werd in alle huizen en kroegen van Holderbunt. Die avond kon je veel langer dan op normale dagen het vale kaarslicht zien branden tussen de verweerde spleten in de luiken. Het leek net alsof de Holderbunters niet durfden te gaan slapen uit schrik dat één of andere Satee na de klok van 12 zou binnensluipen in de gedaante van een verschrikkelijk monster. Want zulke wilde verhalen deden al snel de ronde in het dorp. Zo werd beweerd dat de Satees bokkenpoten in plaats van voeten hadden en dat ze dat handig wisten te verstoppen in die bizarre kleurige lompen die ze om hun voeten, of volgens sommige anderen 'poten', bonden. Weer andere stedelingen beweerden bij hoog en bij laag dat de Satees een volk van moordenaars moest zijn, dat verbannen werd uit hun thuisland. Waarom anders zouden ze naar hier komen, toch? Het was duidelijk dat ze op de vlucht waren voor iets! Anderen beweerden dat ze mensenvlees aten en dat ze dat eerst een aantal dagen lieten rotten op een schuilplaats in het Zwarte Bos alvorens het samen met harde botten en sappige maden te verorberen. Want hoe waren anders die scherpe hoektanden die ze allen als kenmerk hadden, te verklaren en die blik in hun ogen die iets had van een wild beest. Zelfs burgemeester Hellemans liet zich niet onbetuigd. Hoewel hij in herberg 'De Droge Pruim' (gelegen vlak over 'De Natte Druif') eerst de inwoners van Holderbunt tot kalmte maande, deed ook hij, na het drinken van menig gerstenat, naarstig mee met het verzinnen van de meest wilde verhalen. En als de burgemeester iets vertelde, dan moest het wel waar zijn!

Ik heb meer dan vijftig straffe verhalen kunnen terugvinden die op de eerste avond van hun verblijf in Holderbunt door de stedelingen werden verkondigd alsof het de bijbel was. En allemaal hadden ze de angst als gemeenschappelijk kenmerk. Het werd dus snel duidelijk voor elke Holderbunter dat je de Satees met de nodige argwaan moest bekijken ten behoeve van de eigen veiligheid. En het duurde dan ook niet lang vooraleer de Holderbunters naarstig sloten op deuren en luiken timmerden, daar waar deze voorheen gewoon werden tegen gezet. Ook de dikwijls bijzonder kleine vrije ruimte rond de huizen, werd afgesloten met takken uit het bos of met gekapt riet uit het nabijgelegen moeras. En zij die het konden

betalen, lieten een hekwerk smeden bij stevige Jan, de paardensmid. Maar niet alleen werden de eigen bezittingen afgeschermd door allerlei ingenieuze en minder ingenieuze beveiligingen, ook de dagelijkse avondpraatjes die typisch waren voor Holderbunt, waarbij de dorpelingen gezeten op krukjes voor hun huis met elkaar praatten tot de nacht viel, verdwenen zienderogen uit het zicht. Het was namelijk schier onmogelijk geworden om nog met elkaar te praten, laat staan elkaar te zien door de soms wel drie meter hoge afsluitingen (want de angst was groot!) die door de stedelingen rond hun huisjes werden geknutseld. Want niemand voelde zich nog veilig als de schemer kwam sinds de komst van de Satees. Niemand, behalve Sam.

Sam was de veertienjarige zoon van Jef en Maria. Jef was steenkapper en Maria zorgde voor het huishouden. Ze hadden nog drie kinderen in leven. Sam was de oudste en de lieveling van Maria. Hoewel ze al haar kinderen graag zag, had ze telkens opnieuw minder moeite met de guitenstreken van Sam dan met die van zijn andere twee broers. Allicht had dat te maken met het feit dat Sam de eerstgeborene was, maar persoonlijk denk ik nog veel meer met de innemende glimlach die hij steeds op zijn gezicht wist te toveren wanneer hij door Maria werd betrappt op iets wat verboden was. Het was dan ook niet abnormaal dat Sam op de eerste avond van de Satees in Holderbunt, 's nachts stilletjes uit zijn strooien zak kroop en op zijn vuile blote voeten (hij had zich inderdaad weer niet gewassen voor het slapen gaan!) met zijn rode klompen in beide handen naar de voordeur trippelde. Het moment dat hij zijn schouders zachtjes tegen de houten voordeur duwde, ervoer hij echter een weerstand die er normaal niet was. Ook zijn vader had namelijk, bij het aanhoren van al die vreselijke verhalen over de Satees, niet nagelaten diezelfde avond nog een slot op de deur te timmeren. Gelukkig voor Sam kon dit redelijk makkelijk geopend worden en zo verdween de deugniet in de donkere nacht op weg naar het huis van Justine, de nieuwe verblijfplaats van de Satees.

De Kerk

Het was stil in de kerk. Aan het schrijn waarin naar verluidt een stuk bot van de Heilige Bartholomeus zat, brandde een kaars haar laatste uur en wierp arm licht in de koude ruimte. In dat vage schijnsel zat pater Benedictus geknield, prevelend en bevend. In zijn hoedanigheid van pastoor van Holderbunt had hij net voorheen bezoek gekregen van wel honderd parochianen die om hulp vroegen. Hoewel niemand van hen enig bewijs kon leveren, waren ze het er allemaal over eens dat de Satees een immense bedreiging vormden voor hun gemeenschap en de waarden die deze vertegenwoordigde. Naar verluidt waren de Holderbunters zo opgewonden, dat Benedictus moeite had hen te bedwingen in grote getale het huis van Justine te bestormen en de Satees te verdrijven. Gelukkig had hij 'God' nog en deze werd dan ook als laatste redmiddel ingezet toen Benedictus boven het gejoel van de opgewonden massa met prachtige luide bariton stem de volgende woorden galmde:

“Het is God en God alleen die wikt en beschikt. Oh wee, de zielen die denken de waarheid te hebben, want zij zullen branden in het aanschijn van de enige almachtige, de enige wetende. Het is God en God alleen die geeft en neemt en daarom moeten jullie, armtierige zondige zielen, bidden en geloven dat dat wat gebeurt alleen kan veranderen door hij die almachtig is. Laat ons daarom knielen en vragen om vergeving van onze zonden. Laat ons boete doen en hopen dat de toorn van de Heer ons allen gespaard blijft en elke dreiging ons gebied verlaten zal.”

Toen zijn laatste woorden nog echoden tussen de koude hoge muren van de grijze oude kerk, werd het muisstil en viel de ene Holderbunter na de andere op de knieën terwijl hun tranen in de ogen de Almachtige om vergeving vroegen. Alleen Karel Saffer knielde niet, de vader van Thomas. Hij had zich opgeworpen als leider van de tot voor kort joelende menigte. Het was ook in zijn huis dat die duivelse steen zat en waarin ieder die het durfde, en dat was tot hiertoe alleen Karel zelf en diens zoon Thomas, met eigen ogen kon aanschouwen en eigen leden voelen met welke boze tovenarij de Satees Holderbunt overspoelden.

‘Ik waarschuw jullie! Wees niet blind voor wat er gebeurt. Bidden gaat ons niet helpen. Als we nu niet handelen, gaan we er allemaal aan!’

Maar de menigte bleef knielend om vergeving vragen. Karel Saffer keek Benedictus woedend aan en vroeg hem zonder schroom waarom hij zelf eens niet kwam kijken naar de duivelse steen zodat hij met eigen ogen vast kon stellen dat de Satees de zwarte magie beoefenden en dus een volk waren van ongelovigen en een waar gevaar voor elke inwoner van de gemeenschap. Maar Benedictus liet zich niet onbetuigd, en hoe onzeker hij zich binnenin ook voelde, hoe krachtig en vol zelfvertrouwen hij Saffer klaarblijkelijk pareerde met de volgende woorden: *‘Saffer, het is niet omdat gij uw zoon Thomas hebt gedoopt en daardoor te kennen geeft de naam genegen te zijn van diegene die slechts geloven kan wanneer hij ziet, dat wij gelovigen, het zondig pad van deze afvallige apostel moeten volgen. God schenkt ons het vertrouwen wanneer wij dit ook aan hem doen. God zendt ons zijn toorn wanneer we, net als de afvallige leerling Thomas, ons geloof verwerpen voor de zonde van het onderzoek. Ik zeg u, waar ik hier sta, dat God de reine van ziel aanwezig rondom mij beschermen zal en zij die zijn almacht betwifelen voor eeuwig zal beladen met boete. Dus knielt Saffer en weest deemoedig zodat God uw dwaling vergeven kan!’*

Karel liep rood aan en trilde over gans zijn lijf, als een stier die bloed ruikt en enkel nog de aanval kiezen kan. Hoewel hij zich nauwelijks beheersen kon, troonde hij, zonder nog een woord te zeggen, richting portaal waar hij enkele seconden later met een enorm harde klap de zware houten deur achter zich dicht sloeg. En nu, een uur later, zat Benedictus daar alleen, in het vage kaarslicht, ondertussen verlaten door zijn bange parochianen, allen wachtend op en biddend voor vergeving en een goede afloop. Hoe lang kon hij ze nog bedwingen? Want ook hij was bang en onzeker, maar geloofde dat hij bij het tonen van deze zwakten onmiddellijk macht en aanzien zou verliezen. Hij vroeg daarom in dit late avonduur steun aan de Heilige Bartholomeus. Misschien dat het stukje bot in ’t schrijn opnieuw een wonder kon verrichten zoals het eerder deed toen de vrucht van hem in de schoot van zijn meid spontaan de wereld verliet nog voor het geboren werd en niemand dus ooit iets

van deze schande bevroedden kon. Een koude zucht in de nek brak zijn gedachten en Benedictus schrok zo hard dat hij zich vliegensvlug maar onhandig omdraaide en daarbij met zijn donkere dikke pij de vlam van de zwakke kromme kaars doofde. Nacht rondom. Geen streepje maan doorheen het glas met lood. De stilte even zwaar. 'Wie is daar?' Geen antwoord. Opnieuw die kille scherpe zucht achteraan de nek, als een mes dat door zijn wervels sneed. In normale omstandigheden zou Benedictus blind de uitgang vinden. Hij kende elk hoekje, elk kantje van zijn kerk uit het hoofd. Maar nu riep hij alleen, angstig de ogen opengesperd priemend in het niets, op zoek naar licht.

'Help! Help mij God! Help!', zo luid dat iedere omwonende het moest horen, zelfs zij die in een diepe slaap verzonken waren. Maar er kwam niemand helpen. Niemand. Benedictus voelde zich helemaal gedesoriënteerd, trachtte weg te vluchten maar botste telkens tegen koude muren aan en terwijl de geur van bange urine zich verspreidde in zijn pij hoorde hij zichzelf plotseling de woorden

Norme hale vinde tsee

Koma iele vandot kadee

Oper omsi vonda tee

Wanda kunne zonda mee

prevelen. Hij verloor het bewustzijn.

Dit is wat er me ooit verteld is geweest, toen ik nog een tiener was. Naar verluidt heeft niemand Benedictus nog gezien nadien. Hij was, toen de koster 's morgens de kerk betrad, nergens te bespeuren. Enkel een donkere rode vlek bevond zich voor het schrijn van de Heilige Bartholomeus. Een vlek die met geen middel weg te krijgen was. Sommigen noemden het een wonder en beweerden dat de vlek een teken was van de Heilige Bartholomeus aan de Holderbunters. Een teken dat hij hen beschermen zou. Anderen beweerden dat de vlek het bloed was van Pater Benedictus en dat deze vermoord was door – hoe kon het ook anders – de Satees omdat dat volk duidelijk niet katholiek was, ze waren de duivel in persoon. Maar geen van beide had enig bewijs om de boude beweringen te staven. Toen Karel Saffer de 'gelovigen' op het

kerkplein waar de Holderbunters waren samengestroomd voor de voeten wierp dat hun vermeende wonder toch het verdwijnen van pastoor Benedictus niet verklaren kon en het dus duidelijk was dat het hier om moord ging, riepen sommige gelovigen dat ‘Gods wegen ondoorgrondelijk zijn en dat diens tekenen door ongelovige zondaars niet gezien worden’. De verdwijning van Benedictus was voor hen een wonder, een signaal van God zelf, alsof die zei: ‘Wees niet bevreesd, gij die gelovig zijt, want vanaf nu zal ik rechtsreeks over jullie waken’. En zo kwam het dat er tweespalt ontstond in Holderbunt. Zij die ten strijde wilden trekken tegen die duivelse Satees zodat opnieuw de vredigheid kon weerkeren en zij die lijdzaam dat wat gebeurde wilden ondergaan omdat alles een teken was van God en een herinnering aan de eigen zondigheid.

Sam

Sam had wel eerder zijn bedstede geruild voor een avontuurlijke nachtelijke uitstap. Zijn ouders hadden geen enkel idee dat de ogenschijnlijk brave Sam vaak enige tijd na het slapengaan, wanneer de muizen in huis de stilte opzochten, zachtjes het linker en minst krakende luik van zijn kamer opende om vervolgens met blote voeten en lang nachthemd op een open plek in het achterliggende graanveld te liggen staren naar de blinkende sterren. Toch was er, telkens hij dit van plan was, een sprankel in de ogen van zijn vader te bespeuren wanneer deze net voor het slapengaan met zachte duim een onzichtbaar kruis op Sams’ voorhoofd schilderde bij het prevelen van de woorden ‘God zegene en beware u’. Alsof hij voelde wat Sam van plan was. Maar deze avond niet. Deze avond was er bij het geven van dat ‘kruisje’ geen sprankel te ontwaren, wel sombere groeven in het gelaat van vader Jef en diep verdwaalde ogen die een grote bezorgdheid verrieden.

Ook deze keer lukte Sam erin het linkerluik met miniem gekraak te openen zodat hij geruisloos en zonder kleerscheuren op ’t buitenpad kon springen. Hierbij geholpen door het houten bankje dat hij, telkens hij van plan was die avond de hemel te bewonderen, buiten onder zijn raam plaatste zodat hij zonder kans op enig kwetsuur de hoogte tussen venster en tuin overbruggen kon. Jef

moest altijd glimlachen wanneer hij 's avonds bij het sluiten van de voordeur het bankje op die plaats zag staan. Het was grappig te merken dat Sam net hetzelfde deed als hij, vroeger, toen hij nog jeugdig was. Maar deze avond was anders dan alle anderen. Sinds de komst van de Satees in Holderbunt zou niets meer hetzelfde zijn. Dat voelde Jef. Verklaren kon hij zijn gevoelens niet, maar ze waren er en ze waren zo overheersend dat hij ze niet ontkennen kon. Hij voelde zich overmand door een vreemde vrees en wilde dan ook niets aan het toeval overlaten. Dat bankje moest dus weg onder het raam van Sam. Opnieuw op de normale plek onder de oude perenboom. En dan nog een slot op de voordeur. Dat zou moeten volstaan. Voorlopig althans.

Het verlangen om op onderzoek te gaan was zo groot dat Sam zich niet ontmoedigen liet door het ontbreken van het bankje en zo had hij, tijdens een allesoverheersende luide snurk van Maria en het daaropvolgende tergend uitademend gefluit, het slot van de voordeur met korte ruk geopend. Hier stond hij dan, rode klompen aan de voeten, midden in de zwarte nacht. Het was killer dan anders, maar opnieuw binnen gaan om een vest te halen was geen optie. De kans te groot dat zijn ouders wakker zouden worden. Dan maar stappen en hopen dat beweging, samen met wat armgewiek, lijf en leden zou verwarmen en het kiekenvlees versmachten. De Turfstraat, alwaar het huis van zijn ouders zich bevond, was niet zo erg ver verwijderd van de Zirkstraat, de plaats waar dat vreemde volk haar intrede had gedaan in het huis van wijlen Marie Engelen. Sam had de inkomst van de Satees in Holderbunt met grote ogen gade geslagen en was gefascineerd door het vreemde schouwspel. Hij wilde dan ook ontdekken wie dit rare volk was, waar ze vandaan kwamen, waarom ze naar Holderbunt waren gereisd, waarin ze anders waren dan de Holderbunters en waarom dat dan zo was. Vele vragen spookten door zijn hoofd en hij was vastberaden op elk daarvan het antwoord te vinden.

Het dorp was anders dan anders. Stil. Heel stil. Geen geluid meer van mensen die nog wat keuvelden aan de voordeur. De burens vertellend over het weer dat morgen te verwachten viel of over de koe die 's nachts hopelijk baren zou of de zoon die weer een guitenstreek had verricht en waar ze als burens onder elkaar wel stilletjes om lachten maar in het oog van het kind bestraffend optraden. Want zo hoort dat nu eenmaal. Maar helemaal niets nu.

Doodse stilte. Sam schrok dan ook toen onverwacht een uil vlak naast zijn lichaam zoefde en met een luide 'oehoe' verdween in het heen en weer geruis van het graan dat op het ritme van de frisse wind nu wat akeliger en bedreigender klonk dan anders. Precies alsof hij werd gevolgd, in de val gelokt zelfs. Dat was een stukje van zijn gedachten dat heel soms opdook en waar hij niet van hield. Het bange stuk. Bang voor alles. Als dat stukje in hem de overhand kreeg, zou zijn zin voor avontuur gegarandeerd plaats ruimen voor klamme schrik die vluchten doet. 'God, geef me een teken alsjeblief. Geef me een teken dat ik veilig ben', prevelde Sam. Dat deed hij vaak wanneer dat bange stukje van hem de kop opstak. Eensklaps bewoog er iets aan zijn enkel. Hij sprong wel een meter verder van de schrik en zag, toen hij zich omdraaide, dat het een poes was die met haar kopje had geaaid. Ze knorde en bewoog zich strelend tussen de trillende benen van Sam. 'Dank u God! Dank u.', zei Sam. Hij had op slag weer moed en avontuur en doopte de poes 'Gaston-Louis', want twee namen, dat klonk wat chiquer. In zijn verbeelding sloeg hij zijn nieuwe vriend tot 'ridder van het avonduur'. Gaston-Louis zou nu niet meer van zijn zijde wijken en vervolgde met speels getrippel de weg met Sam richting Zirkstaat.

Er was iets heel vreemd dat Sam sinds zijn ontmoeting met Gaston-Louis niet was ontgaan. Het leek alsof, telkens hij een stap zette, de sterren aan de hemel zich verplaatsten. Hij zag ze niet verschuiven, maar steevast hadden ze dat wel gedaan wanneer hij opnieuw naar boven keek. En wanneer hij, tijdens het stappen, bleef staren in de ruime ruimte met het hoofd in de nek, gebeurde er helemaal niets. Tot hij weer even omlaag en dan naar boven keek, en opnieuw hadden de sterren een andere plaats aan het firmament gekozen en leken ze stilaan samen een figuur te vormen. Hoe dichterbij het huis van de Satees kwam, hoe duidelijker die vorm aan de hemel werd. Alle sterren smolten zich langzaam samen in een nieuwe grote maan, een helverlichte hemelbol die zich broederlijk naast het nu eerder vage schijnsel van de oude maan nestelde en de voortuin van de Satees fel verlichtte toen Sam er aan de ingang stond. Allicht had een normale jongen bij het zien van zulk hemels teken, al lang het hazenpad gekozen en zich diep onder de dekens van zijn bedstede genesteld daarbij hopen dat de dag vlug de nacht verdrijven zou. Maar Sam was van niet meer van plan zich

door de angst te laten overmeesteren. Zeker niet nu God hem zo'n teken had gestuurd.

Sams' hart leek wel vier maal sneller te bonzen toen hij aanstalten maakte om door de kleine spleet van het vensterluik naast de voordeur van het huis van wijlen Marie Engelen te turen waardoor een vaag schijnsel verried dat binnenin nog iemand wakker moest zijn. Toen hij zijn rechteroog dicht tegen de kier in dat luik wilde drukken, werd hij plotseling met een magnetische kracht tegen het huis gezogen. Hij kon niet meer weg, niets meer bewegen. Zijn voeten zweefden tien centimeter van de grond, de rode klompen vielen uit en Sam hoorde Gaston-Louis nog gesmoord miauwen terwijl zijn ganse lijf tegen het huis kleefde met beide handen verticaal boven het hoofd, de vingers wijzend naar de nieuwe helder glanzende maan aan de oliedonkere zwarte hemel. 'Help!, Help!', riep hij, steeds harder. Maar hij hoorde zichzelf niet. Geen geluid. Zijn mond bewoog, hij ademde, hapte lucht en stootte die ook uit bij elke schreeuw om hulp, maar er kwam geen ene klank meer uit zijn mond. Niets. Stilte. 'Gaston-Louis! Help! God, help!' Absolute stilte. Paniek sloeg toe. Elke vezel in zijn lijf wilde weg vandaar. Maar geen enkele spier en ook geen zenuw reageerde op de impulsen die zijn geest uitstuurde. Hij wilde vluchten. Weg van deze plaats. Weg van wat aanvoelde dat zijn dood zou worden. En toen, muziek. Van een erg vreemde soort. Zachte ronde klanken die hij nog nooit eerder had gehoord, of toch? Tonen die stilaan in zijn aderen stroomden en zich door heel zijn lijf verspreidden. En hoe meer die vreemde galmen hem beneveld, hoe rustiger Sam werd en merkte dat hij, ondanks zijn erg benarde situatie en bijzonder ongemakkelijke houding, toch met het rechteroog door de spleet in het luik een deel van de kamer in het huis ontwaren kon.

Dit was onmogelijk! De Satees hadden elkaar vast bij de schouder, vormden een cirkel en draaiden met mekaar de kamer rond op het ritme van de bizarre benevelende muziek terwijl ze vlogen. Jawel, ze vlieden door de lucht! Hun voeten, of beter de lompen die ze droegen, waren meer dan een meter van de begane grond verwijderd. De muziek hypnotiseerde telkens wanneer hetzelfde ritme ingang vond en dan draaiden ze ieder om de eigen as waarbij zich uit de lompen die ze droegen bij elke zwenking een nevel lichtgevend stof verspreidde dat stilaan heel de vloer van de kamer verlichtte waarin ze vertoefden. En midden in de cirkel stond

Fredarso met de ogen toe en armen in de lucht op zijn schild steeds luider en luider te zingen: *Weram liga mare ve si tem aso bera va minda kadee*

Hoewel hij zich lager bevond dan zijn familieleden, stond ook hij niet op de grond. Waar de muziek vandaan kwam, wie deze bijzondere klanken produceerde, dat kon Sam onmogelijk zien en was ook niet datgene waar hij op dat moment aan dacht, overweldigd als hij was door dat buitenaardse schouwspel. Met open mond werd hij meegezogen in dit wonderlijk en feeëriek spektakel tot hij plots opnieuw overmand werd door angst toen hij

de kamer waarbinnen de Satees dansend vlogen, zag verdwijnen voor zijn ogen. De muren van het huis dat de Satees bevolkten werden schijnbaar weggegomd en er ontplooiden zich rondom een wijde vreemde wereld waarin je mijlen ver kijken kon zonder een einde te bespeuren. Sam zag bergen die leken op perfecte koepels bedekt met een soort purper gras vol witte bloemen wier blaadjes de vorm van vlinders hadden en ook bewogen alsof ze echt leefden. Het land was doorspekt met aders waardoor een gouden vloeistof liep en vreemde dieren op wel twintig poten laafden zich aan watervallen van schuim dat uit de hemel dwarrelde. Sam had nog wel duizend wonderlijke dingen kunnen bespeuren, ware het niet dat zijn enige oog dat kijken kon, telkens opnieuw werd aangetrokken door de wonderlijke schoonheid van Jamomed². Zij moest ongeveer zijn leeftijd hebben en droeg prachtig lang zwart blinkend haar, alsof het zijde was. De tollende dans maakte dat haar rok zich als een koepel rond haar lijf bewoog en alzo de wondermooie benen toonden die haar slanke lichaam torsten. Zij lachte haar witte tanden bloot en draaide en draaide en draaide, haar ogen van amandel likkend aan het hemels mooie landschap rondom haar. Tot haar donkere ogen plots de zijne zagen en een scherpe schurende schreeuw alles onmiddellijk zwart en stil maakte. Niets meer.

‘Sam? Sam? Sam!’ Maria en Jef waren zo vlug ze konden naar de kamer van Sam gerend toen ze de angstkreet hoorden die uit die richting kwam. ‘Sam, wat is er? Alles goed?’ ‘Hij heeft waarschijnlijk slecht gedroomd’, zei Jef. Sam keek versuft zijn kamer rond. ‘Van waar komt die poes op je bed Sam?’. Gaston-Louis keek Sam aan,

zijn kopje rustend op de malse pootjes terwijl hij zacht spinnend in een bolletje een hoekje van het bed innam.

De Bisschop

‘We kunnen niet doen alsof er niets gebeurd is. Pastoor Benedictus is onvindbaar en de parochianen in Holderbunt zijn verdeeld over de oorzaak ervan. Nu al zien we dat sommigen zich afscheuren van het geloof, geïnspireerd door een vermeend notoir onruststoker, Saffer genaamd. God stelt ons op proef. Benedictus heeft naar verluid in zijn speech gelukkig de juiste dingen gezegd en het is onze taak hierop verder te bouwen. Om de tweespalt in Holderbunt de kop in te drukken, lijkt het me verstandig te doen alsof Benedictus niet verdwenen is.’

‘Hoe bedoelt u Monseigneur?’

‘Wel, we weten niet wat er met Benedictus gebeurd is. Niemand heeft een verklaring voor zijn verdwijning en hoewel het er alle schijn van heeft, kunnen we ook niet met zekerheid vaststellen of de donkere vlek voor het schrijn van Bartholomeus bloed is. En moest het bloed zijn, dan weten we nog niet van wie het is. Mogelijkheden genoeg dus voor ongelovigen, twijfelaars en angstigen om de vreemdste verhalen op te dissen en tweespalt te zaaien. En dat is iets wat we niet mogen laten gebeuren. We moeten ervoor zorgen dat de Kerk alle antwoorden had, heeft en altijd zal hebben. Anders verliezen we aanzien en dus ook impact. En je wilt je niet voorstellen tot wat voor wildernis dat leiden kan.’

‘Dus?’

‘Dus doen we alsof Benedictus niet verdwenen is, maar wel dat hij ons onmiddellijk na zijn speech heeft opgezocht om ons een wonder mee te delen.’

‘U zegt?’

‘Een wonder, jawel. Het schrijn van de heilige Bartholomeus is voor zijn ogen beginnen bloeden als teken van God de almachtige. Een

onuitwisbare stempel van bloed die geschonken werd als teken van de Goddelijke bescherming voor zij die geloven. Benedictus is ons dit onmiddellijk komen vertellen en wij hebben hem, erg aangedaan als hij was door dit wonder, op retraite gestuurd naar een veraf gelegen klooster zodat hij in alle rust van de consternatie bekomen kan.'

'Maar wat als men vraagt in welk klooster hij zich bevindt?'

'Dan zeggen we dat dit, uit respect voor de rust die Benedictus in deze verdient, niet zal worden meegedeeld.'

'En als hij later gevonden wordt? Dood?'

'Op dat moment kunnen we perfect opnieuw een verhaal verzinnen die de toedracht van het ware gebeuren verhult en de impact van ons enige en ware geloof in de gemeente en haar omstreken, staande houdt. Niemand zal ooit weten wat er écht gebeurd is Nuntius, dus het is maar best dat wij een verhaal gebruiken en laten leven dat onze macht niet dood. En als hij levend opduikt, ga ik ervan uit dat hij zegt en doet wat ik hem opdraag.'

'Maar dat is liegen.'

'Neen, dat is geloven. Geloven dat datgene wat ik je vertel me ingefluisterd wordt door onze goede Heer. Hij is de enige almachtige, alwetende en ik ben zijn vertegenwoordiger op dit grondgebied. Mijn verbondenheid met hem, geeft me de inzichten die in elke situatie de beste zijn ter vrijwaring én bevordering van ons geloof. Het is dit of de chaos, Nuntius. Het is dit of de kans dat het aantal gelovigen met ernstige getale zal afnemen. God schenkt ons door middel van deze gebeurtenis een opportuniteit om zijn boodschap met nog meer kracht in de gemeenschap te verspreiden. Wat er in Holderbunt gebeurd, is een geschenk van de Heer dat we niet mogen laten liggen.'

'En hoe wilt u dit juist aanpakken?'

'Stuur Vesarius naar ginder en benoem hem tijdelijk tot pastoor van Holderbunt. De man heeft al voor hetere vuren gestaan. Hij zal met passie hemel en verdoemenis prediken en die afvallige Saffer snel isoleren zodat onze verloren schapen opnieuw hun stal betreden.'

‘Maar...’

‘Ga nu maar Nuntius. Geen tijd meer te verspelen. Elke vraag is een teken van twijfel en dus ongeloof en dat stigma wilt u toch niet over uzelf afroepen, toch? De Heer zij met u.’

De Burgemeester

‘Burgemeester u moet ingrijpen. Sinds de komst van de Satees, leeft onze gemeenschap in angst. Het is duidelijk dat er iets niet loos is. De verdwijning van de pastoor is toch alleen maar te verklaren door de aanwezigheid van dat ‘volk’? Voorheen was onze gemeenschap vredig en nu heeft die rust plaats gemaakt voor onrust, onzekerheid en angst.’

Burgemeester Hellemans lurkt aan zijn pijp, daarbij wat onderuit gezakt in zijn met rode velours beklede stoel die voor de veiligheid voorzien werd van een paar extra poten zodat deze niet zou bezwijken onder het massale gewicht van de burgervader. Ooit was deze man een gevierd atleet, held in het lange afstandslopen en geliefd in heel Holderbunt omdat hij zijn gemeente ver buiten diens grenzen dankzij zijn uitzonderlijke prestaties op de kaart had gezet. En nu woog hij welgeteld 165 kilo, bijna drie keer meer dan voorheen. Hoe gedisciplineerd hij als sportman ooit geweest was, hoe bandeloos hij zich sinds zijn verkiezing tot burgemeester met genoeg overgaf aan al die erkenning die hem door dorpsgenoten met sappige spijzen en druivige dranken werd geschonken.

Hellemans keek Karel Saffer schijnbaar onbewogen aan, maar wie goed kon zien, ontwaarde dat het ooglid van zijn linkeroog regelmatig nerveus aantrok, alsof er iemand met een onzichtbaar draadje telkens een klein snokje gaf. Voor een goed observator zou het duidelijk geweest zijn dat dit zenuwtrekje onrust verried, maar Saffer was zo opgewonden dat hem dat ontsnapte.

‘Karel, rustig jongen. Wat maakt dat je zo nerveus bent en je heel de menigte in rep en roer zet?’

‘Burgemeester? Ik? Ik geloof mijn oren niet. Ben ik diegene die met trom- en andere geluiden het dorp betrad en iedereen liet zien en horen dat hij ‘anders’ was? Ben ik diegene die pastoor Benedictus heeft vermoord?’

‘Karel, we weten niet of hij vermoord is. Dat onderzoek werd opgestart. Ik heb mijn politiechef bevolen daar ernstig werk van te maken. En iedereen weet dat hij erg grondig te werk gaat.’

‘Ja, inderdaad, en ook dat het bijzonder lang duurt alvorens hij met resultaat komt. En die tijd hebben we niet burgemeester. Begrijpt u dat dan niet. Als we nu niet onmiddellijk ingrijpen, zal ons de ene ramp na de andere overkomen.’

‘Waar haal je dat nu uit?’

‘Dat is gezond boerenverstand. Elk weldenkend mens ziet toch dat er iets niet pluis is aan die vreemdelingen? Ik veronderstel dat jij niet de laatste wilt zijn in heel het dorp die dat ziet. Een burgemeester hoort zijn volk te beschermen en anders is hij niet waard burgemeester genoemd te worden.’

Hellemans voelde zich bedreigd door deze woorden. Het laatste wat hij wenste was aanzien in het dorp verliezen. Hoe ongegrond de beschuldigingen van Saffer aan het adres van de Satees ook waren, hij kon er niet aan voorbij. Saffer had de volgende dag een publieke hoorzitting georganiseerd op het plein en was in staat het volk, of althans een aanzienlijk deel ervan, aan zijn kant te krijgen. Moest hij nu meegaan met deze xenofobe houding of zich er eerder tegen verzetten? Wat zou er gebeuren indien hij koos voor de laatste optie? Niemand kon bewijzen dat de Satees écht een bedreiging waren, maar misschien was het toch veiliger te kiezen voor de Saffer optie want als het dan misliep, konden ze hem in ieder geval niets verwijten. Dan zou net iedereen zeggen dat hij als burgemeester zijn taak gedaan had. En indien er toch niets fout gebeuren zou, had hij zich in de ogen van de burgers gedragen als een beschermend en verantwoordelijk burgervader die ervoor zorgt dat alle potentiële gevaren in de kiem gesmoord worden nog voor ze zich werkelijk aandienen. Toch verkoos hij om niet te extreem te

gaan. Als burgemeester moet je namelijk evenwichtig en beheerst kunnen optreden.

‘Karel, ik ben blij dat je zo betrokken bent op het welzijn van onze dorpingen. Dat siert je. Ik ben bereid morgen aan je hoorzitting te participeren in zoverre ik ze leiden mag en je me belooft dat ze in alle sereniteit zal verlopen. Een hoorzitting heeft als belangrijkste doel te ‘horen’, te luisteren naar wat er bij elkeen leeft. Elkeen Karel, dus niet alleen jij. Het is geen kunst mensen achter je ideeën goed te scharen, het is echter wel een prestatie elke inwoner de kans te geven zijn opinie te ventileren en hier nadien ook het nodige respect voor te betuigen. Ik wil geen oproer vergadering, dat zou alleen maar tot chaos leiden. Onder die voorwaarde steun ik je initiatief en anders sta je er alleen voor.’

Hellemans trachtte de woorden zo kalm mogelijk te laten klinken, want hij wist heel goed dat rust kracht uitstraalde en emotie een teken van kwetsbaarheid verried. Vanbinnen voelde hij zich echter heel onzeker en bang. Het was de eerste keer dat hij als burgemeester geconfronteerd werd met een penibele situatie die hij niet onmiddellijk kon oplossen en waarvan je moeilijk de uitkomst kon voorspellen. Zijn geloofwaardigheid stond op het spel en dat was gevaarlijk want hij wilde absoluut zijn sjerp behouden. Wat zou hem anders resten wanneer het volk hem zou laten vallen? Hij zou het onderwerp worden van kritiek, misschien zelfs spot en alles wat hij in zijn leven had opgebouwd zou voor niets geweest zijn.

Saffer keek Hellemans doordringend aan. Hij zweeg. De stilte sneed als een mes door alles heen, behalve door de blik van Hellemans want die verried geenszins zijn onrust. De man had ook een gevierd acteur kunnen geweest zijn in plaats van politieker.

‘Goed, ik ga akkoord, maar onder één voorwaarde.’

‘En die is?’

‘Jij geeft mij eerst het woord.’

‘Zo zal het zijn.’

Sam

Sam was zichzelf niet meer. Nadat hij wezenloos aan de ontbijttafel had doorgebracht en zijn vader en moeder talrijke verwoede pogingen hadden gedaan om hem aan het spreken te krijgen, vertrok hij starend in het niets en zonder een woord te zeggen naar school. Hij vergat daarbij zelfs de boterhammen die dienden om zijn jonge honger te stillen op de middag wanneer het speeltijd was en dewelke Maria elke ochtend telkens met veel liefde smeerde. Zijn kleinere zus en broer stonden verweesd in het deurgat, want Sam nam ze normaal bij de hand zodat ze veilig en wel de schoolpoort bereiken zouden. Maria riep nog naar Sam om terug te komen, maar hij hoorde haar niet, verzonken als hij was in die vreemde droom waarin hij afgelopen nacht de hoofdrol speelde. Maar was het wel een droom? Was de aanwezigheid van Gaston-Louis aan zijn bedeid niet het bewijs dat wat hem overkwam echt was? Of is Gaston-Louis op een of andere manier kunnen binnen sluipen in zijn kamer en was de aanwezigheid van dat dier net de reden waarom het een rol speelde in zijn droom? Dromen zijn tenslotte iets raars, vaak een vreemde mengeling van fantasie en realiteit.

Sam zette zich neer aan zijn schoolbank. Deze stond rechts in het midden van drie rijen schoolbanken die plaats boden aan telkens twee leerlingen. Sam zat aan het raam dat uitkeek op het dorpsplein en de kerk. Hij was nog niet op de hoogte van de verdwijning van pastoor Benedictus, maar dat zou spoedig veranderen wanneer meester Marcus het woord zou nemen vlak na het ochtendgebed.

‘...In de naam van de vader, de zoon en de Heilige Geest, amen. Kinderen, ik heb u iets belangrijks mee te delen. Deze week zullen jullie niet te biecht kunnen gaan daar pastoor Benedictus onvindbaar is. Gisteren vond er in de kerk een debat plaats en nadat iedereen vertrokken was, heeft sindsdien niemand meer iets van Benedictus vernomen of gezien. Ik wil jullie niet verhullen dat zijn verdwijning verdacht kan genoemd worden omdat er voor het schrijn van de Heilige Bartholomeus een donkere vlek is waargenomen dat bloed zou kunnen zijn en zou kunnen wijzen op een onrustwekkende gebeurtenis. Niets daaromtrent is zeker, dus ik wil jullie absoluut geen foute informatie geven. Ik veronderstel dat

onze burgemeester spoedig een onderzoek zal bevelen en het is dus afwachten op het resultaat daarvan. Gezien we niet weten wat er juist gebeurd is, lijkt het mij verstandig rekening te houden met de meest erge optie: moord...'

Heel de klas verkrampste en angstige blikken en benepen kreetjes vulden de ruimte.

'Stilte kinderen, stilte. Zoals ik zei: niets is bewezen en dus is paniek absoluut overbodig.

Wat wel belangrijk is, is dat jullie allen – tot zolang het onderzoek dat allicht zal plaatsvinden niet is afgerond – erg voorzichtig zijn en dus 's avonds niet meer buiten spelen. Ik zal mijn advies aan jullie ouders overmaken door een bericht in jullie agenda.'

De angst in de klas werd nu extra gekruid door ontgoocheling en kinderen deden verwoede pogingen om meester Marcus te overtuigen niets in de agenda te schrijven omdat ze het uiteraard fijn vonden 's avonds buiten te spelen met elkaar, zeker nu het midden zomer was. Ze zouden er wel voor zorgen dat ze altijd minstens met vier waren zodat een eventuele slechterik geen kans zou maken, maar niets kon Marcus overtuigen en hij verbrak het tumult in de klas door drie keer hard met zijn blinkende metalen meetlat op de donkere eiken lessenaar te kloppen. Hét teken dat de grens bereikt was en dat al wie deze overschrijden ging, de rood gestreepte billen nog dagen voelen zou.

'En verder zal ik jullie ouders ook adviseren dat jullie voorlopig het huis van wijlen Marie Engelen moeten mijden en dus de Zirkstraat niet meer betreden. Het zou kunnen dat de verdwijning van pastoor Benedictus iets te maken heeft met de intrede van dat vreemde volk dat zich daar heeft gehuisvest. Het zou ook kunnen van niet. Maar zolang we niet zeker zijn dat we deze vreemdelingen kunnen vertrouwen, is het verstandigst uit hun buurt...'

Jamomed2 stond voor het raam en keek recht in de ogen van Sam. Gans de klas versteende, ook de meester. Sam voelde zich helemaal warm worden. De ogen van Jamomed2 keken hem verkennend aan en haar blik zoog zich als het ware bij hem naar binnen. Alsof ze via de toegang van zijn ogen verkennen kon wat er binnen in hem gebeurde. Haar pupillen werden groot en hun zwarte kleur overspoelde als golven van een aanzettende zee de felblauwe

ogen die haar prachtig okerkleurig gelaat sierden. Sam werd opgezogen in die zee, het leek wel alsof hij er in baadde en dat voelde heerlijk zacht en comfortabel, alsof hij omkapseld werd door een koesterend zacht deken en niets in de ganse wereld hem kwetsen kon. Hij voelde geen verzet en gaf zich over aan de beelden die voor hem verschenen. Jamomed2 en hijzelf hand in hand, vrolijk dansend in het wonderlijke landschap dat hij gisteren in zijn droom (of was het toch echt?) ook had gezien toen hij het huis van de Satees bespiedde. En telkens hij haar tijdens het dansen zachtjes op de donkerrode lippen kuste, leek het alsof ze vlogen. Neen, het was zo. Ze vlogen en opeens liet ze zijn hand los en hij viel en viel in wat een vreemde beangstigende duisternis was, een groot zwart gat onder hem zonder einde.

‘Sam, Sam!’, meester Marcus schudde hem hardhandig van links naar rechts. ‘Sam, alles goed?’

Vesarius

‘Beste mensen, dank dat jullie allen zo talrijk zijn opgedaagd. Ik zag het als mijn plicht deze hoorzitting te organiseren daar ik opgemerkt heb dat er een aantal van onze dorpsgenoten ongerust zijn en dit impact heeft op de vredigheid die normaal ons lieflijk dorp zo kenmerkt. Ik zie het als mijn taak er alles aan te doen de rust in onze gemeenschap te behouden en daarom acht ik het ook bijzonder zinvol zij die zich zorgen maken aan het woord te laten en iedereen hier aanwezig de mogelijkheid te geven hun zienswijze daarop kenbaar te maken. Ik geef dan nu ook graag het eerste woord aan Karel Saffer.’

‘Vrienden, er staan ons zwarte dagen te wachten, tenminste als we niet als één ploeg onmiddellijk handelen. We weten allemaal dat pastoor Benedictus gisteren verdwenen is. En hoewel burgemeester Hellemans onze politiechef bevolen heeft een onderzoek te verrichten, weet ondertussen elk weldenkend mens dat er iets loos is. De plas bloed aan het schrijn voor de Heilige Bartholomeus doet het ergste vermoeden: moord. Ik ben ervan overtuigd dat de minst naïeven onder jullie al lang doorhebben dat onze pastoor niet zomaar de geest gegeven heeft en dat de kans erg groot is dat het rare nieuwe volk dat sinds korte tijd ons dorp

terroriseert, hier iets mee te maken heeft. Hoe kan het ook anders wetende dat wij als dorpelingen al honderden jaren vredig met elkaar samenleven en zich hier in al die lange tijd nog nooit enige misdaad heeft voorgedaan? En nu, amper één week na de intrede van de vreemdelingen, wordt dergelijk crimineel feit gepleegd.'

'Saffer, ik moet jou onderbreken. We zijn absoluut niet zeker dat er een crimineel feit is gepleegd, het...'

Burgemeester Hellemans' woorden werden gesmoord door een opborrelend afkeurend gejoel vanuit de massa. Uit flarden geroep van de ene en de andere in de grote menigte kon hij opmaken dat zijn onderbreking niet gesmaakt werd en diens dorpelingen er niet van hielden dat er nog met een andere optie buiten 'moord' werd rekening gehouden.

'Burgemeester, ik weet dat u het goed bedoelt, maar uw taak als burgervader is op te komen voor de rechten van uw dorpelingen én ervoor te zorgen dat hun veiligheid maximaal gegarandeerd wordt. U dient actie te ondernemen om te vermijden dat morgen het lichaam van u of ik of nog iemand van ons hier aanwezig verdwijnen zou na vooreerst koelbloedig te zijn vermoord. U dient te handelen, niet te keuvelen. U dient ervoor te zorgen dat die vreemde lieden maximaal bewaakt worden, beter nog, uit het dorp verwijderd!'

Applaus alom.

'Saffer, ge weet dat ik dat niet kan doen. Ik heb geen poot om op te staan. Ik heb geen enkel bewijs!'

Opnieuw werden Hellemans' laatste woorden onderdrukt door het luide tumult van de massa die actie verlangde, die het resultaat van het politie-onderzoek niet wilden afwachten uit vrees ondertussen zelf het risico te lopen een jammer slachtoffer te worden van die onbetrouwbare vreemdelingen.

'Vrienden, laat ons elke dag- zolang het onderzoek van onze politiechef loopt – een burgerwacht installeren rond het huis van dat vreemde volk. Zodat we elke stap die zij zetten op de voet kunnen volgen en daardoor de kans op een tweede moord uitsluiten. Wie stelt zich hiervoor kandidaat?'

‘Niemand!’

Vesarius stond helemaal achteraan de menigte en sprak met luide diepe stem. Een stem die ijzer breekt en mensen deed sidderen.

‘En wie mag u dan wel zijn? En hoe durft u in naam van de menigte antwoord te geven?’ Saffer liep helemaal rood aan.

‘Mijn naam is Vesarius. Ik ben aangesteld door de Bisschop van Arignan als uw nieuwe pastoor. Benedictus is niet vermoord, hij is op retraite omdat uw ontelijke oproerkraaijer mijnheer Saffer, hem ziek gemaakt heeft. Zijn al wat hogere leeftijd maakt hem minder stressbestendig. U bent de oorzaak van zijn vertrek Meneer Saffer en niet dat ‘vreemde volk’ zoals u ze pleegt te noemen. Ik ben gezonden door de bisschop omdat de Heilige Kerk weet dat het bloed voor het schrijn van de Heilige Bartholomeus een teken is, een kans die aan jullie allen geboden wordt om opnieuw tot de essentie van het enige ware geloof te komen en met deemoed elke dag weer de geloften ervan na te komen. Hoort goed: er is een wonder geschied in Holderbunt! Het schrijn van de heilige Bartholomeus is voor Benedictus’ ogen beginnen bloeden als teken van God de almachtige. Een onuitwisbare stempel van bloed die geschonken werd als teken van de Goddelijke bescherming voor zij die geloven. Ik ben hier nu om mensen zoals u Saffer die kans te laten grijpen, de kans om opnieuw voor het enige echte pad te kiezen. Er zijn er in Holderbunt teveel reeds die van het rechte pad geweken zijn. Hoe vaak bent u eigenlijk de afgelopen zondagen naar de kerk geweest?’

‘Maar, wat heeft dat nu te maken met...’

‘Hoe vaak meneer Saffer?’

‘Dat weet ik niet van buiten. Maar ik...’

‘Ik zal het u zeggen Saffer. Geen enkele keer. Hoe kunt u dan zonder schroom, u ontbrekend alle nodige godsvrucht, met legitimiteit de schapen van God meesleuren in uw Augiasstal?’

Misschien bent u wel de vermeende moordenaar meneer Saffer en is het u alleen te doen om burgemeester Hellemans in diskrediet te brengen zodat u bij de volgende verkiezing in het rode pluche van diens stoel kunt plaatsnemen. En wat werkt er dan beter dan de

creatie van een externe vijand en het voeden van de angst van diegenen die u uw burens noemt.'

'Leugens!'

'Oh, u durft een dienaar van God publiekelijk ten schande te maken, een leugenaar te noemen. Dat verradt uw ware gelaat Heer Saffer. Het gelaat van wat ik de duivel noem. En voorwaar ik zeg u, bekeert u voor het te laat is en komt in alle deemoed terug naar de enige ware stal want anders wacht u en al diegenen die u volgen de eeuwige verdoemenis!' Het was muisstil op het dorpsplein. Iedereen roerloos. Vesarius keerde zich om en liep dramatisch richting Kerk. En toen hij in de donkere schaduw van het portaal verdween, draaiden de blikken zich naar het bleke gelaat van Saffer. Hij weifelde nog wat woorden als was het zijn laatste kans: 'Vrienden, maar dit is toch belachelijk...' maar toehoorders dropen één na één af, bang als ze waren van de verdoemenis die Vesarius predikte.

Vesarius keek grijnzend toe vanachter het kleine glasraam in de schaduw van de linker zijbeuk. Eerste missie geslaagd.

De Burgerwacht

Hoewel Karel aanvankelijk ernstig aangedaan leek door de donderpreek van Vesarius, bleek die indruk bedrieglijk. Zijn koppigheid liet immers geen enkele ruimte voor het ongemakkelijke gevoel mogelijk ongelijk te hebben, laat staan verslagen te zijn. Dat was Karel Saffer ten voeten uit. Zelfs wanneer hij diep van binnen wist dat hij ernaast zat, bleef hij zijn gelijk met de overtuiging van de meest volhardende profeet verkondigen.

Zijn vrouw had zich bij die moeilijke karaktertrek al lang neergelegd. Haar vele pogingen om hem met de feiten te confronteren hadden haar weinig meer opgeleverd dan dagen vol geroep en getier, en eenmaal zelfs Karels verdwijning van enkele dagen, vertrek met slaande deur inbegrepen. En toen hij terugkeerde, vulde hij het deurgat met gespreide benen en beide handen in zijn zij, als een veldheer die zijn troepen toespreekt na een gewonnen slag.